

čaj ob ruski in zlasti ob srbski meji. O teh velikih pripravah se ne sme ničesar pisati, ali ljudstvo samo itak mnogo vidi in sliši. Vprašanje je le, koliko nas te vojaške posebne odredbe doslej koštajo. Na to vprašanje je odgovorila zadnja skupna konferenca avstro-ogrskih ministrov. Za posebne vojaške in mornarske izdatke, ki so nastali vsled rusko-srbske vojne nevarnosti, izdala je Avstro-Ogrska do 1. prosinca 188 milijonov kron. Upati je, da se bode tudi v najslabšem slučaju porabilo v te namene le kakih 250 do 300 milijonov kron. Seveda se natančnih števil ne more podati, ker se zna v vsakem hipu položaj spremeniti. Naša država ima v blagajnah okoli 1000 milijonov gotovega denarja, tako da ji zaradi vojne nevarnosti ne bode treba dolgovi delati. Veliko večja je seveda gospodarska škoda, ki jo je povzročila vojna napetost. Tisočero velikih in neštivilno malih trdk je prišlo v konkurz; le dolgovi tistih bankerotnih trdk, katerih pasiva znašajo več kot 100.000 K, presegajo svoto 250 milijonov. Stotero fabrik stoji, brezposelnih delavcev pa je že na milijone... Ako bi bili naši vojaki takoj v Srbijo marširali, — mnogo dražja bi stvar ne prišla...

Srbija odnehava?

Poroča se z dně 8. t. m., da bode Srbija v dokaz svoje dobre volje v interesu splošnega miru žrtev prinesla in takoj po sklenjenem miru svoje vojake od obrežja adriatičnega morja nazaj poklicala. Srbska vlada pa upa, da ne bode Evropa od nje še večjih žrtev zahtevala. Ako se ta vest potrdi, potem je pač velik korak za vzdržanje miru storjen!

Dopisi.

Ptujska okolica. Dragi „Štajerc“! Razveselile so me pretečene božične počitnice, ob katerih sem imel priliko videti in slišati marsikaj zanimivega. Vzel sem potno palico, ter jo vkrenem iz Ptujja proti Grajeni. Vendar nekoliko že utrujen polukam v gostilno pri Kreflnu, da se okrepčam. Takaj najdem par možakov, ki se

ravno pogovarjajo, zakaj da na Vurbergu ni tako dolgo obč. volitve; tedaj se oglasi eden in pravi: „Meni je župan pravil, da poleti, ko bi imela se volitva vršiti, je bil dotični g. komisar na počitnicah, kateri bi imel volitev voditi, in sedaj pa zopet pravi, ako bi utegnula vojska postati, tudi zategadel volitve ne bo, ker bi nov župan ne znal mobilizacije izposlovati.“ — Nato se oglasim jaz ter rečem: „Neumnež je tisti, ki vam to pravi, in neumneži ste tisti, ki tako laž poslušate in se daste tako slepo farbati od župana; to mora biti gotovo en drug vzrok, da se volitev ne vrši, ker se volitve vršijo ob vsakem času; saj čitate v raznih časnikih.“ — Dalje, sedaj pa še pogledimo po sobi naše sopolisualce; za pečo zagledam eno žensko osebo, z dvema telesoma in eno dušo; vprašam jo, kdo je to; ta mi odgovori, da hčer. „Ali je omožena?“ Pravi mož, da ne. „Kje je njen ljubček?“ Mi mož odgovori, da jo je v Ameriko popihal, da se sramoti izogne. „No“, dejal sem, „serbos nacl, zdaj pa vohaj za njim; kaj pa bo g. župnik rekel, da se pri tako poštenih hiši in cerkv. ključarju, kjer je nad vse krščanski mož na krmilu, kaj takega godi, kateri je že enkrat globoko padel in se spet izkobil; g. župnik bode spet moral novo volitev cerkv. ključarja naznaniti.“ Oh — božja kaštiga! Sedaj pa že imam dovolj, si mislim in se napotim dalje proti Vurbergu, ter jo ukrenem v gostilno Golob, ter se tam oddahnem; čreva so mi že po hrliši šomatale, moral sem njih nekaj potolažiti; čez nekaj časa zaslišim med pogovarjanjem ljudi, da so neki paglavci, (ne vem Vragovega al Vregovega Jaka) v Karčovini, baje zagriženega klerikalca sini, pretečeno nedeljo iz cerkve gredeč napadali poštene ter mirne fante z odprtimi noži. Tako si človek že res ni svest svojega življenja pred klerikalci pri belem dnevu na Vurbergu. Kaj ne, ljubi „Štajerc“, to je omika in sad vurberške klerikalne vzgoje. Fej! Popotnik.

Vurberg. Dragi „Štajerc“! Nekaj noviga ti hočem na uho povedati, da ne bo nikdo slišal: — Naš sv. Juri je pretečeno leto hodil k „vafenbungu“ v Maribor, ter je napravil okoli 300 kron strokov in je sedaj že na „urlaubi“...

Št. Vid pri Ptujju. Dne 22. decembra 1912 vpriporil je g. Franc Schosteritsch kot ogleda šentvidske šole božično slavnost, h kateri so bili tudi gg. kateheti in učiteljstvo povabljeni. Slavnost je bila vezana s tombolo in je prinesla 150 kron čistega dobička. Prav mnogo so k temu pripomogli z darovi nemški meščani ptujski. Udeležil se je slavnosti tudi g. nadučitelj Hauptmann z gđc. M. Duller. Skupno se je obdarilo 45 otrok z štofof za obleke. Končno se je šolarica A. Vidovič v imenu obdarovane dece prav gniljivo zahvalila. Ta zahvala velja domačinom in Ptujčanom, ki imajo vedno odprto srce za revne ljudi! Pa tudi g. Schosteritschu gre za prireditvev prav veliko zahvale. Čast mu!

Št. Lenart pri Brežicah. Že v neštivilnih slučajih smo dokazali dejstvo, da so najbolj zabiti klerikalci naši največji sovražniki in se ne sramujejo najpodejših laži, s katerimi nas sku-

Spomenik cesarice v Trstu.

Te dni se je odkrilo v Trstu z velikimi slavnostmi od umetnika Seiferta vstvarjeni krasni spomenik pokojne naše cesarice Elizabete. Ta spomenik je gotovo eden najlepših v Trstu. Naša podoba kaže spomenik, na katerem je videte cesarico v nadživljenski velikosti pred prestolom. Okoli podobe cesarice je ljudstvo, ki slavi svojo vladarico. Spomenik je naravnost krasen in naravi globoki vtis. Širok je 12 metrov. Cesaričina podoba narjena je iz bronce, ostale podobe iz kararra-mramorja in drugi deli spomenika iz domačega kraškega kamenja.

Das Kaiserin Elisabeth-Denkmal in Triest.

Previdno jo je Stojan prepodil. Držal se je na lestvico voza in korakal poleg njega. Nekaj lahko ranjeni v istem vozu je opazil Stojanov vprašajoči pogled in je odgovoril: »Bajonet«. Starček je pokimal, pogledal še enkrat umirajočega vnuka in izpustil voz.

»Umira — Janko tudi...
Vozovi so izginili za gričom. Počasi je korakal Stojan v vas. Nobene bolesi ni čutil, ne, to ni bilo. Sam se je temu čudil. Le nekaj čisto drugega je čutil. Dihal je težko in ob sencih so se mu napele žile, kakor prst debele.

Kapitan v okrajni pisarni je bil jako jezen.
»Saj sem ti vendar že rekel, Stojan...
Ali razvnete oči starčka so postale zapovedujoče plamteče zvezde. Kapitan je šel semtertja in premikal rame.

»Daj listek«, nahrnil je pisarja. »Zapiši Stojan Bardagzija! Potem vzel je ključce. »Pojdi!«
V skladišču na dvorišču dobil je Stojan patrone. Trideset zavojev natanko po predpisu. Kapitan ogledoval je Mauserjevo puško in jo očistil z rokavom. Potem je nataknil bajonet, dolg in oestro nabrušen.

»Tako, Stojan, bila je tvoja volja.«
»Bog me ubij, če ga ne bodejo nazaj poslali, kiel je za njm, ko je starček že odšel.

Pred hišo čul je Stojan že glasno jokanje svoje žene. Torej je že sprejela vest.

Pred sliko svetega Andreja klečala je žena in ihtela v divjem joku. Anoka je sedela poleg peči, roke ovite okoli kolen; izredno lepi obraz deklinje je bil trd, kakor iz kamenja izsekan.

Stojan je v sobi nekaj iskal, si nabasal hladni žep s tobakom in vtaknil kos okajenega ovčjega mesa v suknjo.

Pred podobo svetnika se je prekrižal.
»Kam greš?« je prašala Anoka. Molčje je vzdignil puško. Dekle je pokimalo. »Bog te blagoslovi!«
Stopil je čez prag. Njegova žena je glasno zajokala.

Ko je šel mimo vojaške bolnišnice v vasi, je zaškripal z zobmi.

Na cesti je korakal naprej in vedno boljše je šel. Izraz njegovega obraza je bil vesel in zadovoljen. Nobenih misli ni imel in kadil je neprenehoma. Skoraj nasmehnil se je, ko je vidil na skalnati poti avtomobil z velikanskim topovom za obleganje.

Proti večeru je prišel v dolino, na dobro ohranjeno cesto, ki je vodila poleg bregov jezera.

Nakrat se je vstavlil. Bilo je čisto tiho. Gromenje topov na jugu je vtihiilo. Ničesar se ni čulo. Le ve-

černi svit je žarel v vodi. V dolinah so bile plave sence. Na jasnem nebu plaval je en sam rdeči oblak.

Zamišljen je korakal Stojan naprej.
Četa vovjakov mu je prišla nasproti. Omaknil se je do kamenite ograje ob jezeru.

»Kam?« jim je zaklical. Ali ljudje so bežali molče naprej. Bili so trudni in z blatom pokriti.

»Hej, Bardagzija«, zaklical je nekdo. Bil je Mitar, vaški krčmar. »Kaj delaš tu, starček?«

»Kam?«, je ponovil Stojan svojeglavno.
»Tega ne veš nikdo. Komandirani smo nazaj. Premirje vlada. Vojna je končana! Ali čuješ, vojna je končana!«

»Vojna — je — končana?«
»Bržkone!«

Stojan je odprl usta in njegova kolena so se šibila.

»Pojdi naprej, Mitar naprej!« vpili so zadaj in potegnili vojaka seboj. Oddelek je izginil za gričom.

Stojan je sedel na kupu kamenja, puško med kolena. In njegovo truplo se je daleč naprej pripognilo...

(Tagespost.)